

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2019. február 14.*

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikk – Szolgáltatásnyújtás szabadsága – A tőke szabad mozgása – Nemzeti szabályozás, amely az engedély nélküli hitelezővel kötött, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségét írja elő – 1215/2012/EU rendelet – A 17. cikk (1) bekezdése – Természetes személy által turistaszállás-adói szolgáltatás nyújtása céljából kötött hitelszerződés – A »fogyasztó« fogalma – A 24. cikk 1. pontja – Kizárólagos joghatóság ingatlanon fennálló dologi jog tárgyában – Hitelszerződés semmissé nyilvánítása és jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésének törlése iránti kérelem”

A C–630/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Općinski sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu (fiumei városi bíróság – rabi állandó kirendeltség, Horvátország) a Bírósághoz 2017. november 9-én érkezett, 2017. november 6-i határozatával terjesztett elő az

Anica Milivojević

és

a Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács elnökeként eljárva, A. Prechal, C. Toader (előadó), A. Rosas és M. Ilešić bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: M. Aleksejev egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. szeptember 5-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen képviseletében D. Malnar, M. Mlinac, P. G. Baučić, P. Novak, M. Sabolek, E. Garankić és A. Đureta odvjetnici, segítőjük: T. Borić profesor,
- a horvát kormány képviseletében T. Galli, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: horvát.

– az Európai Bizottság képviselőiben M. Heller, L. Malferrari és M. Mataija, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. november 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikknek, valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 4. cikke (1) bekezdésének, 17. cikkének, 24. cikke 1. pontjának és 25. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a horvátországi lakóhellyel rendelkező Anica Milivojević és a Raiffeisenbank St. Stefan-Jagerberg-Wolfsberg eGen, (a továbbiakban: Raiffeisenbank), az osztrák jog szerint létrehozott társaság között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya az A. Milivojević által a Raiffeisenbankkal kötött hitelszerződése és az e szerződésből eredő követelés biztosítékaul bejegyzett jelzáloghitel alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmissé nyilvánítása, valamint e jelzálogjog ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránt benyújtott kérelem.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az 1215/2012 rendelet (6), (15) és (18) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„(6) A polgári és kereskedelmi ügyekben hozott határozatok szabad mozgásának biztosítása érdekében szükséges és célszerű, hogy a joghatóságra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályokat kötelező és közvetlenül alkalmazandó uniós jogi aktus rendezze.

[...]

(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. [...]

[...]

(18) A biztosítási, fogyasztói és munkaszerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályokkal kell védelemben részesíteni.”
- 4 E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

5 Az említett rendelet 8. cikke 4. pontjának szövege a következő:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá:

[...]

(4) szerződéssel kapcsolatos ügyekben, ha a per összekapcsolható azonos alperes ellen ingatlanon fennálló dologi jogokkal kapcsolatos ügyekben indított más perrel, annak a tagállamnak a bírósága előtt, ahol az ingatlan található.”

6 Ugyanezen rendelet 17. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Valamely személy, a fogyasztó [helyesen: A valamely személy – fogyasztó –] által kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal megkötött szerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot a 6. cikk és a 7. cikk 5. pontjának sérelme nélkül e szakasz határozza meg [...]”

7 Az 1215/2012 rendelet 18. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a fél székhellyel rendelkezik, akár – függetlenül a másik fél székhelyétől – saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.

(2) A fogyasztó ellen a másik szerződő fél kizárólag a fogyasztó lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.”

8 E rendelet 19. cikkének rendelkezései szerint:

„E szakasz rendelkezéseitől kizárólag olyan megállapodással lehet eltérni, amely:

1) a jogvita keletkezését követően jött létre;

2) lehetővé teszi a fogyasztó számára az e szakaszban megjelölttől eltérő bíróságok előtti perindítást; vagy

3) a szerződés megkötésének időpontjában azonos tagállamban lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkező fogyasztó és a másik fél között jött létre, és amely az említett tagállam bíróságainak joghatóságát köti ki, amennyiben az ilyen megállapodás az említett tagállam jogával nem ellentétes.”

9 Az említett rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdése értelmében:

„A felek lakóhelyére való tekintet nélkül valamely tagállam következő bíróságai kizárólagos joghatósággal rendelkeznek:

1) az olyan eljárásokra, amelyeknek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog vagy ingatlan bérlete, illetve haszonbérlete, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol az ingatlan található.”

10 E rendelet 25. cikkének (1) és (4) bekezdése szerint:

„(1) Ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal,

feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos.
[...]

[...]

(4) A joghatóságot kikötő megállapodás vagy a célvagyon (»trust«) létesítő okiratának rendelkezései érvénytelenek, amennyiben ellentétesek a 15., 19. vagy 23. cikkel, illetve amennyiben azok a bíróságok, amelyeknek a joghatóságát ki kívánták zárni, a 24. cikk alapján kizárólagos joghatósággal rendelkeznek.”

- 11 Az 1215/2012 rendelet időbeli hatályáról rendelkező 66. cikkének (1) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„E rendelet kizárólag 2015. január 10. napján vagy azt követően indított eljárásokra, az alaki követelményeknek megfelelően az említett napon vagy azt követően kiállított vagy nyilvántartásba vett közokiratokra és az említett napon vagy azt követően jóváhagyott vagy megkötött perbeli egyezségekre alkalmazandó.”

A horvát jog

A kötelmi viszonyokról szóló törvény

- 12 Az alapügy tényállásának megvalósulása idején hatályos Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény) (*Narodne novine*, br. 78/2015) (a továbbiakban: a kötelmi viszonyokról szóló törvény) 322. cikke így rendelkezik:

„(1) Bármely, a Horvát Köztársaság Alkotmányába, a kötelező erejű jogszabályokba vagy jó erkölcsbe ütköző megállapodás semmis, kivéve ha a megsértett szabály más jogkövetkezményre utal, vagy a törvény az adott esetre eltérő módon rendelkezik.

(2) Ha valamely szerződés megkötése csak a felek egyike számára tilos, a szerződés mindazonáltal érvényes, kivéve ha törvény az adott esetre eltérő módon rendelkezik, és a jogszabályi tilalmat megszegő félnek vállalnia kell az ebből eredő következményeket.”

- 13 E törvény 323. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A szerződő fél köteles a másik szerződő félnek visszaszolgáltatni mindent, amihez a semmis szerződés alapján hozzájutott, amennyiben pedig ez nem lehetséges, vagy a teljesítés természete miatt az eredeti állapot helyreállítására nincs lehetőség, megfelelő kártérítést kell fizetnie, amelynek összegét a bírósági határozat meghozatalának napján érvényes ár függvényében kell meghatározni.”

A fogyasztói hitelről szóló törvény

- 14 A Zakon o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvény, *Narodne novine*, br. 75/2009) (a továbbiakban: a fogyasztói hitelről szóló törvény) 2010. január 1-jén lépett hatályba. E törvény 29. cikkének (1) bekezdése pontosítja, hogy bizonyos kivételek sérelme nélkül, a törvény nem alkalmazandó a hatálybalépését megelőzően kötött hitelszerződésekre.
- 15 E törvényt a Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvény módosításáról és kiegészítéséről szóló törvény, *Narodne novine*, br. 102/2015) (a továbbiakban: a fogyasztói hitelről szóló módosított törvény) módosította.

- 16 A fogyasztói hitelről szóló módosított törvény 19j. cikke, amely „A szerződések semmissége és a semmisség joghatásai” címet viseli, az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) Amennyiben a hitelszerződést olyan hitelező vagy hitelközvetítő kötötte, aki nem rendelkezik a fogyasztóihitel-közvetítői szolgáltatások nyújtásához vagy a fogyasztóihitel-közvetítői minőségben való eljáráshoz szükséges engedéllyel, a szerződés semmis.

(2) Amennyiben a folyósított összeget jelen cikk (1) bekezdése alapján vissza kell fizetni, a fogyasztónak a folyósított összeg után a szerződés semmisségét megállapító határozat jogerőre emelkedésének napjától számított kamatot kell fizetnie.”

- 17 A fogyasztói hitelről szóló módosított törvény „Joghatóság” című 19 l. cikke értelmében:

„(1) A fogyasztói szerződésekre vonatkozó jogvitákban a fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a fél székhellyel rendelkezik, akár – függetlenül a másik fél székhelyétől – saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.

(2) A fogyasztó ellen a másik szerződő fél kizárólag a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam bíróságai előtt indíthat eljárást.

[...]

A nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény

- 18 A Zakon o nišetnosti ugovora o kreditu s međunarodnim obilježjima sklopljenih u Republici Hrvatske s neovlaštenim vjerovnikomnak (a Horvát Köztársaságban engedély nélküli hitelezővel kötött, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény, *Narodne novine*, br. 72/2017; a továbbiakban: a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény) „A törvény tárgyi hatálya” című 1. cikke így rendelkezik:

„(1) E törvény [...] a Horvát Köztársaságban adósok és engedély nélküli hitelezők által megkötött, nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződésekre alkalmazandó.

(2) E törvény a Horvát Köztársaságban adósok és engedély nélküli hitelezők által létrehozott, az e cikk (1) bekezdése értelmében vett, nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződésre irányuló vagy ilyen szerződésen alapuló más jogi aktusokra is alkalmazandó.”

- 19 E törvény „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke szerint:

„E törvény alkalmazásában:

- »adós«: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződés alapján hitelben részesül, illetve – adóstársként, adós hitelezőként, adóstárs hitelezőként vagy kezesként – ilyen hitelre jogosult személyből hasznot húzó minden személy.
- »engedély nélküli hitelező«: minden olyan jogi személy, amely vállalta, hogy nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződés alapján valamely adós javára hitelt nyújt, és amelynek székhelye a nemzetközi elemekkel rendelkező szerződés megkötésének időpontjában a Horvát Köztársaság területén kívül esik, valamint amely a Horvát Köztársaság területén kínál vagy nyújt hitelszolgáltatásokat, annak ellenére, hogy az ilyen szolgáltatások nyújtásához jogszabályban előírt feltételeket nem teljesíti, közelebbről nem rendelkezik a Horvát Köztársaság hatáskörrel rendelkező hatóságainak engedélyével és/vagy hozzájárulásával.

– »nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződés«: minden hitelszerződés, kölcsönszerződés vagy más olyan szerződés, amellyel egy engedély nélküli hitelező az adósnak egy bizonyos pénzüsszeget nyújt, és amellyel az adós vállalja a szerződés szerinti hitelek megfizetését és a felhasznált összeg határidőn belül, szerződés szerinti feltételeknek megfelelő visszafizetését.”

20 Az említett törvénynek „A hitelszerződések semmissége” című 3. cikke így rendelkezik:

„(1) A Horvát Köztársaság területén adósok és engedéllyel nem rendelkező hitelezők által megkötött, nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződések semmisek.

(2) E cikk (1) bekezdésétől eltérően valamely adós az adott szerződés semmisségére annak teljes körű teljesítését követően nem hivatkozhat.”

21 Ugyanezen törvénynek „Az egyéb jogi aktusok semmissége” című 4. cikke így rendelkezik:

„Semmis az e törvény 3. cikke értelmében vett semmis szerződés alapján létrehozott vagy ahhoz kapcsolódó valamennyi közjegyzői okirat.”

22 A nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvénynek a semmisség joghatásait szabályozó 7. cikke így rendelkezik:

„A szerződő fél köteles a másik szerződő félnek visszaszolgáltatni mindent, amihez a semmis szerződés alapján hozzájutott, amennyiben pedig ez nem lehetséges, vagy a teljesítés természete miatt az eredeti állapot helyreállítására nincs lehetőség, megfelelő kártérítést kell fizetnie, amelynek összegét a bírósági határozat meghozatalának napján érvényes ár függvényében kell meghatározni.”

23 E törvény 8. cikke az alábbiak szerint határozza meg a hatásköri szabályokat:

„(1) Az e törvény értelmében vett, nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződésekre vonatkozó jogvita keretében az adós az engedély nélküli hitelezővel szemben keresetet (az engedély nélküli hitelező székhelyének fekvésétől függetlenül) az engedély nélküli hitelező székhelye szerinti állam bírósága vagy az adós lakóhelyének, illetve székhelyének bírósága előtt indíthat.

(2) Az engedély nélküli hitelező az adóssal szemben e cikk (1) bekezdése értelmében vett keresetet kizárólag az adós lakóhelye vagy székhelye szerinti állam bírósága előtt indíthat. Az e törvény értelmében vett semmis szerződésekre kizárólag Horvátország joga az irányadó, és az a bíróság, amelynél az ilyen szerződés semmissége miatt kereset indul, a keresetre – annak vizsgálatát mellőzve, hogy egyéb jogalkotási eszközök alapján a szerződés megkötésének helye szerinti jog alkalmazására vonatkozó vélelem fennáll-e – e törvényt alkalmazza.”

24 Az említett törvény 10. cikkének szövege az alábbi:

„(1) Az e törvény hatálybalépése előtt a Horvát Köztársaság területén adósok és engedély nélküli hitelezők által megkötött, e törvény értelmében vett, nemzetközi elemekkel rendelkező hitelszerződések a megkötésük napjától kezdve semmisek, és a 7. cikkben megjelölt joghatásokkal járnak.

(2) Az e törvény hatálybalépése előtt a Horvát Köztársaság területén adósok és engedély nélküli hitelezők által létrehozott, e törvény 1. cikkének (1) bekezdése szerinti, nemzetközi elemeket tartalmazó hitelszerződésből eredő, ilyen szerződésen alapuló egyéb jogi aktusok a létrehozásuk időpontjától kezdve semmisek, és a 7. cikkben megjelölt joghatásokkal járnak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 25 2015. április 23-án A. Milivojević keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bíróság, az Općinski Sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu (fiumei városi bíróság – rabi állandó kirendeltség) előtt a felek által 2007. január 5-én kötött 47 000 euró összegre vonatkozó hitelszerződés (a továbbiakban: a szóban forgó szerződés) és az e szerződésből eredő követelések biztosítékaul szolgáló jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmisségének megállapítása, valamint e jelzálogjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésének törlése iránt.
- 26 Keresete alátámasztásául A. Milivojević a kötelmi viszonyokról szóló törvény 322. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott, amelynek értelmében a Horvát Köztársaság Alkotmányába, a kötelező erejű jogszabályokba vagy a jó erkölcsbe ütköző megállapodás semmis.
- 27 Noha az alapügyben nem vitatott, hogy a Raiffeisenbank olyan, a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 2. cikke értelmében vett, „engedély nélküli hitelező” volt, amely egy másik tagállamban rendelkezik székhellyel, és amely nem rendelkezik a Hrvatska narodna banka (horvát központi bank) engedélyével arra vonatkozóan, hogy a Horvátországban kölcsönöket nyújtson, a kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a felek között nincs egyetértés bizonyos, többek között a szóban forgó szerződés megkötésének helyére vonatkozó ténykörülmények tekintetében. Míg a Raiffeisenbank azt állítja, hogy e szerződést Ausztriában kötötték, A. Milivojević kijelenti, hogy a szerződéskötés helye Horvátország.
- 28 Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, A. Milivojević kijelentette, hogy a szóban forgó szerződést közvetítő által – amelynek jutalékot fizetett – kötötte azzal a céllal, hogy házáat kibővítsen és felújítsa, és ott bérbeadásra szánt apartmanokat alakítson ki. Ugyancsak e határozatból kitűnik, hogy nem lehet kizárni, hogy a kölcsönösszeg egy részét magáncélra használták fel. A. Milivojević egyébiránt megemlítette, hogy a hitelt az e tevékenységből eredő haszon segítségével szándékozik visszatéríteni.
- 29 A Bíróság előtt benyújtott ügyiratokból kitűnik továbbá, hogy a szóban forgó hitelszerződés vagylagos joghatóságot kikötő megállapodást tartalmazott az osztrák bíróságok, illetve az adós lakóhelye szerinti bíróságok javára.
- 30 A szóbeli szakaszt 2017. január 3-án zárták le.
- 31 Mindazonáltal, a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 2017. július 14-i hatálybalépését követően, az eljáró bíróság 2017. augusztus 10-i végzésével újra megnyitotta a szóbeli eljárást.
- 32 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ha bebizonyosodna is, hogy a szóban forgó szerződést Horvátországban kötötték, az immár e szabályozás rendelkezései alapján, tekintettel annak visszaható hatályú alkalmazására, semmis lehet.
- 33 Következésképpen e bíróságban felmerül először is az a kérdés, hogy a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény összeegyeztethető-e az EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikkel, mivel úgy véli, hogy e szabályozás sértheti a Raiffeisenbank pénzügyi szolgáltatások nyújtására vonatkozó szabadságát. Az említett bíróság kételkedik abban, hogy a horvát kormány által e törvény visszaható hatályú alkalmazásának alátámasztásául előadott célok igazolhatnának ilyen sérelmet.
- 34 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat továbbá, hogy a Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság, Horvátország) által értelmezett, fogyasztói hitelről szóló törvény nem alapozhatja meg az e módosított törvény hatálybalépését, azaz a 2015. szeptember 30-át megelőzően kötött hitelszerződések semmisségének megállapítását.

- 35 Ezzel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) polgári kollégiuma elnökének és a Županijski sudovi (megyei bíróságok, Horvátország) polgári jogi kollégiumai elnökeinek 2016. április 11-én és 12-én tartott ülését követően a Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) 2016. április 12-én kiállított dokumentumával az alábbiak szerint határozott:

„3.1. (joghatóság)

A horvát természetes személy felperesek (fogyasztók) és külföldi jogi személyek (bankok) között létrejött hitelszerződések semmisségére vonatkozó jogvitákban, amelyekben a joghatóság kérdéséről 2013. július 1-jét követően határoznak, mindig a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.) 16. cikke és [az 1215/2012] rendelet 17. cikke szerinti horvát bíróság rendelkezik joghatósággal.

3.2. (a szerződés semmissége)

Jóllehet az ilyen szerződések kötése tilos volt az olyan bankintézetek számára, amelyek nem rendelkeztek az ilyen szolgáltatások Horvát Köztársaságban való nyújtásához szükséges engedéllyel, az ilyen szerződések nem semmisek, tekintettel arra, hogy e jogkövetkezményről nem rendelkezett sem a bankokról szóló törvény, sem a hitelintézetekről szóló törvény 2015. szeptember 30. előtt, amely időpontban e jogkövetkezmény ki lett mondva (a módosított fogyasztói hitelről szóló törvény hatálybalépése nyomán).

- 36 Másodszor a kérdést előterjesztő bíróság az 1215/2012 rendelet rendelkezéseire figyelemmel kételyeket táplál az alapügyben való eljárásra vonatkozó joghatóságát illetően. Erre vonatkozóan e bíróság kijelenti, hogy a horvát polgári perrendtartás rendelkezéseinek értelmében vizsgálhatja joghatóságát az előtte folyamatban lévő eljárás e szakaszában.
- 37 Az említett bíróság kételyeket táplál a tekintetben, hogy a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 8. cikke összeegyeztethető-e az 1215/2012 rendelet által meghatározott joghatósági szabályokkal. E bíróságban felmerül továbbá, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatára és különösen az 1997. július 3-i Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337) és 2005. január 20-i Gruber ítéletre (C-464/01, EU:C:2005:32) tekintettel a szóban forgó szerződés minősíthető-e „fogyasztóval kötött szerződésnek”, továbbá az, hogy az alapügy az ingatlanon fennálló dologi jog tárgyában e rendelet 24. cikkének 1. pontjában előírt kizárólagos joghatósági szabályok hatálya alá tartozik-e.
- 38 E körülmények között az Općinski sud u Rijeci – Stalna služba u Rabu (fiumei városi bíróság – rabi állandó kirendeltség) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az [EUMSZ] 56. és [EUMSZ] 63. cikket, hogy azokkal ellentétes a [Horvátországban] engedély nélküli hitelezővel kötött, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező kölcsönszerződések semmisségéről szóló törvény; [...], különösen e törvény 10. cikke, amely előírja (a hivatkozott törvény 1. cikke és 2. cikkének első francia bekezdése értelmében vett) adós és (az ugyanezen törvény 1. cikke és 2. cikkének első francia bekezdése értelmében vett) engedély nélküli hitelező között létrejött kölcsönszerződésből következő vagy azon alapuló kölcsönszerződések és egyéb jogi aktusok semmisségét, annak ellenére, hogy azokat e törvény hatálybalépése előtt kötötték meg, és e semmisséget a megkötésük időpontjától kezdve írja elő, azon következménnyel, hogy az egyes szerződő feleknek vissza kell fizetniük a másik félnek a semmis szerződés alapján kapott összegeket, és ha ez nem lehetséges, vagy a teljesítés jellege ellenkezik a visszatérítéssel, a bírósági határozat meghozatalának időpontjában irányadó árak alapján vagyoni formában nyújtott megfelelő kártérítést kell fizetniük?

- 2) Az [1215/2012 rendeletet], különösen a 4. cikkének (1) bekezdését és 25. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétesek a [Horvátországban] engedély nélküli hitelezővel kötött, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező kölcsönszerződések semmisségéről szóló törvény 8. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglalt rendelkezések, amelyek megállapítják, hogy az e törvény értelmében a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező kölcsönszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban az adós az engedély nélküli hitelező ellen azon állam bíróságai előtt indíthat keresetet, ahol a hitelező székhelye található, vagy az engedély nélküli hitelező székhelyétől függetlenül az adós saját lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróságok előtt, míg az engedély nélküli hitelező a hivatkozott törvény értelmében kizárólag azon állam bíróságai előtt indíthat keresetet az adós ellen, amelyben az adós lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik?
- 3) Az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése és az egyéb uniós jogi vívmányok rendelkezései értelmében vett fogyasztói szerződésről van-e szó, ha a kölcsön kedvezményezettje olyan természetes személy, aki szállásadói tevékenység végzése és turisták számára magánszálláshely-szolgáltatás nyújtása céljából kötött üdülőapartmanokba történő beruházásra irányuló kölcsönszerződést?
- 4) Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 rendelet 24. cikkének 1. pontjában foglalt rendelkezést, hogy a kölcsönszerződés és a vonatkozó biztosítéki nyilatkozatok semmisségének megállapítására és az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jelzálogjog törlésére irányuló eljárás elbírálására a Horvát Köztársaság bíróságai rendelkeznek joghatósággal, ha a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása céljából az adósnak a Horvát Köztársaság területén található ingatlanaira alapították a szóban forgó jelzálogjogot?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A Bíróságnak az első kérdés vizsgálatára vonatkozó hatásköréről

- 39) A horvát kormány azt állítja, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az első kérdés vizsgálatára, mivel a szóban forgó szerződést 2007. január 5-én, azaz a Horvát Köztársaság Unióhoz való csatlakozását, 2013. július 1-jét megelőzően kötötték. Álláspontja szerint a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel valamely tagállam által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett, az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdés megválaszolására, ha azok a ténykörülmények, amelyek között e jogot alkalmazni kellene, e tagállam Unióhoz történt csatlakozását megelőzően jöttek létre. A tárgyaláson e tagállam azt állította továbbá, hogy e szerződést 2012 folyamán felmondták.
- 40) E tekintetben meg kell állapítani először is, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdés keretében a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező kölcsönszerződések semmisségéről szóló törvény EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikkel való összeegyeztethetőségének tárgyában keres választ, amely törvényt a Horvát Köztársaság Unióhoz való csatlakozását követően fogadták el. E szabályozás rendeltetése szerint, tekintettel visszaható hatályára, alkalmazandó az alapügyre, és befolyásolja a csatlakozást megelőzően kötött hitelszerződéseket, valamint az e szerződéseken alapuló más jogi aktusokat.
- 41) Másodsorban, jóllehet a szóban forgó hitelszerződést e csatlakozást megelőzően kötötték, és noha azt a csatlakozást megelőzően állítólag felmondták, amely körülményről nem tesz említést az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, az említett kérelemből kitűnik mindazonáltal, hogy egyes, e szerződés és az ezen alapuló aktusok által keltett joghatások, például a jelzálogjog bejegyzése, amely semmisségének A. Milivojević a megállapítását kéri, továbbra is fennállnak.
- 42) Márpedig, amint az kitűnik a Horvát Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unióról szóló szerződés, az Európai Unió működéséről szóló szerződés és az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés kiigazításáról szóló okmány (HL 2012. L 112., 21. o., a

továbbiakban: csatlakozási okmány) 2. cikkéből, az eredeti szerződések rendelkezései, különösen az EUMSZ 56. és EUMSZ 63. cikk, csatlakozásától kezdve kötik a Horvát Köztársaságot, rendeltetésük szerint tehát azokat alkalmazni kell csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatására is (lásd analógia útján: 2002. január 29-i Pokrzeptowicz-Meyer ítélet, C-162/00, EU:C:2002:57, 50. pont).

- 43 A fentiekből az következik, hogy a horvát kormány által a Bíróság első kérdés elbírálására vonatkozó hatáskörének vitatása céljából előterjesztett érveket el kell utasítani, amennyiben, jóllehet az alapügy kiindulópontját képező szóban forgó szerződést a Horvát Köztársaság Unióhoz való csatlakozását megelőzően kötötték, e kérdés a jelen ügyben az uniós jog értelmezésére vonatkozik, amelyre adott válasz kétségre vonhatja azon nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségét, amelyet e tagállam ezen időpontot követően fogadott el, és amely e szerződés tekintetében joghatást vált ki az említett csatlakozást követően.

Az első, a második és a harmadik kérdés elfogadhatóságáról

- 44 A Raiffeisenbank, valamint a horvát kormány az első kérdés hipotetikus jellegére hivatkozik, és kijelenti, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény alkalmazandó a jelen ügyben.
- 45 A horvát kormány elfogadhatatlansági kifogással élt a második és a harmadik kérdés tekintetében is, mivel úgy véli, hogy azon jogi rendelkezésekre, amelyekre a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek keretében utalt, nevezetesen az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése és 17. cikkének (1) bekezdése, nem lehet hivatkozni, miután a Raiffeisenbank megjelent e bíróság előtt. Ami ugyanezen rendelet 25. cikkét illeti, e kormány azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből nem tűnik ki, hogy a felek joghatóságot kikötő megállapodást kötöttek.
- 46 Az első kérdéssel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy noha a kérdést előterjesztő bíróság az előtte folyamatban lévő ügy jelen állása szerint még nem vizsgálta a szóban forgó szerződés kötésének helyére, ténybeli körülményre vonatkozó kérdést, amely kérdés alapvető fontosságú a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény alkalmazása szempontjából, e törvény 3. cikkének megfelelően e körülmény nem korlátozza annak mérlegelésére vonatkozó jogkörét, hogy ezen eljárás mely szakaszában van szüksége arra, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bírósághoz forduljon (lásd ebben az értelemben: 2010. június 22-i Melki és Abdeli ítélet, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363, 41. pont; 2015. június 4-i Kernkraftwerke Lippe-Ems ítélet, C-5/14, EU:C:2015:354, 31. pont), mivel az erre legalkalmasabb pillanat megválasztása kizárólagos hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Sibilio ítélet, C-157/11, nem tették közzé, EU:C:2012:148, 31. pont).
- 47 A második és a harmadik kérdés tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk által létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet, C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Ugyancsak az ítélkezési gyakorlat értelmében a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell (2017. június 14-i Online Games és társai ítélet, C-685/15, EU:C:2017:452, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság csak akkor utasíthatja el, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság

kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 8-i Politanò ítélet, C-225/15, EU:C:2016:645, 22 pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig, a horvát kormány állításával ellentétben, a második és harmadik kérdéssel felvetett probléma nem tűnik hipotetikus jellegűnek.

- 49 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az első, a második és a harmadik kérdés elfogadható.

Az első kérdésről

- 50 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 56. és az EUMSZ 63. cikket, hogy azokkal ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely előírja többek között az adós és egy másik tagállamban székhellyel rendelkező, az első tagállam illetékes hatóságai által kibocsátott engedély nélküli hitelező között az első tagállamban létrejött hitelszerződésből következő vagy azon alapuló hitelszerződések és egyéb jogi aktusok létrejöttük napjától fennálló semmisségét, annak ellenére, hogy azokat az említett szabályozás hatálybalépését megelőzően kötötték.

Az alkalmazandó mozgási szabadságról

- 51 Mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést mind az EUMSZ 56., mind az EUMSZ 63. cikkre tekintettel tették fel, előzetesen meg kell határozni, hogy az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, érintheti-e, és adott esetben milyen mértékben, a szolgáltatásnyújtás szabadságának és a tőke szabad mozgásának a gyakorlását.
- 52 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény az azon hitelintézetek által nyújtott pénzügyi szolgáltatásokat érinti, amelyek létesítő okirat szerinti székhelye Horvátország területén kívül található, és amelyek nem rendelkeznek az illetékes horvát hatóságok által kibocsátott, e célból a nemzeti jog által előírt engedéllyel és/vagy jogosítvánnyal.
- 53 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy az olyan banki műveletek, mint a hitelnyújtás üzletszerű tevékenysége, főszabály szerint mind az EUMSZ 56. és az azt követő cikkek szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságához, mind pedig az EUMSZ 63. és az azt követő cikkek szerinti szabad tőkemozgáshoz kapcsolódnak (2018. november 22-i Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank ítélet, C-625/17, EU:C:2018:939, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 Ha valamely nemzeti intézkedés a tőke szabad mozgásához és a szolgáltatásnyújtás szabadságához egyaránt kapcsolódik, azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó intézkedés milyen mértékben befolyásolja ezen alapvető szabadságok gyakorlását, és hogy az alapügy körülményeire figyelemmel az egyik szabadság a másikhoz képest nem másodlagos-e. A Bíróság a szóban forgó intézkedést főszabály szerint e két alapvető szabadság egyikére tekintettel vizsgálja meg, ha kiderül, hogy ahhoz képest a másik szabadság teljesen másodlagos, és ahhoz kapcsolódhat (2012. július 12-i SC Volksbank România ítélet, C-602/10, EU:C:2012:443, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Amennyiben az alapügyben a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény előírja minden Horvátországban, olyan, engedély nélküli hitelező által kötött szerződés semmisségét, amelynek székhelye e tagállamon kívül található, az ilyen rendszer érintheti az olyan, más tagállamokban székhellyel rendelkező gazdasági szereplőknek a pénzügyi szolgáltatások nyújtásához a horvát piacon való hozzáférését, akik nem teljesítik az e szabályozás által előírt követelményeket, és elsődlegesen a szolgáltatásnyújtás szabadságát érinti. Mivel az említett

szabályozásnak a tőke szabad mozgása tekintetében kiváltott visszaható joghatásai csak a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának elkerülhetetlen következményei (2006. október 3-i Fidium Finanz ítélet, C-452/04, EU:C:2006:631, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), azoknak az EUMSZ 63. és azt követő cikkekkel való összeegyeztethetőségét nem szükséges vizsgálni.

- 56 Következésképpen az előterjesztett kérdést kizárólag a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó EUMSZ 56. és az azt követő cikkekre tekintettel, azon előfeltevés fényében kell vizsgálni, amely szerint a szóban forgó szerződést Horvátországban kötötték, amely ténybeli aspektust mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

Az EUMSZ 56. cikkről

- 57 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a szolgáltatásnyújtás EUMSZ 56. cikk szerinti szabadsága nemcsak a más tagállamban letelepedett szolgáltatóval szemben az állampolgársága alapján alkalmazott minden hátrányos megkülönböztetés eltörlését követeli meg, hanem minden korlátozás megszüntetését is – még akkor is, ha a korlátozás különbségtétel nélkül vonatkozik a nemzeti és a más tagállamokból származó szolgáltatókra –, amennyiben akadályozza, zavarja vagy kevésbé vonzóvá teszi a másik tagállamban letelepedett és ott jogszerűen hasonló szolgáltatásokat nyújtó szolgáltató szolgáltatásait (2013. július 18-i Citroën Belux ítélet, C-265/12, EU:C:2013:498, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Ugyancsak a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a hitelintézetek hitelnyújtási tevékenysége az EUMSZ 56. cikk szerinti szolgáltatásnak minősül (2012. július 12-i SC Volksbank România ítélet, C-602/10, EU:C:2012:443, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 59 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a horvát jogrendben az engedély nélküli hitelezővel kötött hitelszerződések semmisségét előírja egyrészt a fogyasztói hitelről szóló módosított törvény, másrészt a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény. Ugyanakkor e két törvény alkalmazási köre nem azonos, az utóbbi kiterjedtebb, amennyiben az, amint az kitűnik 1. cikkének (1) bekezdéséből, minden hitelszerződés tekintetében alkalmazandó, ideértve az üzletszerű célt is. Ezzel szemben a fogyasztói hitelről szóló módosított törvény kizárólag a fogyasztók által kötött szerződésekre vonatkozik.
- 60 Amint az ugyancsak az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, a 2013. július 1., a Horvát Köztársaság Unióhoz való csatlakozásának időpontja és 2015. szeptember 30., a fogyasztói hitelről szóló módosított törvény hatálybalépésének napja közötti időszakban a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződésekről szóló törvény visszaható hatályú alkalmazása értelmében az említett semmisség kizárólag az olyan engedély nélküli hitelezők által kötött hitelszerződésekre vonatkozik, amelyek székhelye nem a Horvát Köztársaságban van.
- 61 A fogyasztói hitelről szóló módosított törvény Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) által nyújtott értelmezéséből az következik ugyanis, hogy az engedély nélküli hitelezővel kötött hitelszerződések semmissége e törvény értelmében nem alkalmazandó visszaható hatállyal a hatálybalépésének napját, azaz 2015. szeptember 30-át megelőző helyzetekre.
- 62 Következésképpen, amennyiben a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény egyes pénzügyi szolgáltatások tekintetében eltérést engedő rendszert hoz létre azon körülmény függvényében, hogy a szolgáltató székhelye a szolgáltatásnyújtás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban van-e, meg kell állapítani, hogy a horvát jog közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott a Horvátországon kívüli székhellyel rendelkező hitelezőkkel szemben 2015. szeptember 30-ig, amely időponttól kezdve az engedély nélküli hitelezővel kötött hitelszerződések semmisségét az e tagállamban székhellyel rendelkező hitelezőkkel kötött szerződésekre is kiterjesztették.

- 63 Ezen időponttól kezdve, mivel a semmisségi rendszer különbségtétel nélkül alkalmazandó minden engedély nélküli hitelező tekintetében, a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény erre az időszakra a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását tartalmazza.
- 64 Ugyanis, amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a korlátozás fogalma magában foglalja a tagállam által elfogadott olyan intézkedéseket, amelyek, bár különbségtétel nélkül alkalmazandók, befolyásolják a más tagállamok gazdasági szereplőinek piacra jutását (2012. július 12-i SC Volksbank România ítélet, C-602/10, EU:C:2012:443 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig jelen esetben a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény a Horvátországon kívüli székhellyel rendelkező hitelezők horvát pénzügyi szolgáltatási piachoz való hozzáférést a horvát központi bank által kibocsátott engedélyhez köti, ekként az e piachoz való hozzáférést kevésbé vonzóvá teszi, ami sérti az EUMSZ 56. cikkben biztosított szabadságot.
- 65 Elsőként azt kell tehát megvizsgálni, hogy az e törvény elfogadását megalapozó okok igazolhatnak-e eltérést az EUMSZ 52. cikk címén, másodszor hogy az említett törvényt közérdeken alapuló kényszerítő okok igazolják-e, amennyiben ilyen esetben a korlátozás alkalmas az elérni kívánt cél megvalósítására, és nem lépi túl az ahhoz szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: 2013. július 18-i Citroën Belux ítélet, C-265/12, EU:C:2013:498, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 66 Ami először is a Horvát Köztársaság Unióhoz való csatlakozása és a 2015. szeptember 30. közötti időszakot illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy amennyiben az alapügy tárgyát képező korlátozó szabályozás közvetlenül hátrányosan megkülönböztető, az kizárólag az EUMSZ 52. cikkben, amelyre az EUMSZ 62. cikk utal, előírt közrendi, közbiztonsági és közegészségügyi okokból lehetne igazolt (lásd különösen: 2010. szeptember 9-i Engelmann ítélet, C-64/08, EU:C:2010:506, 34. pont; 2014. október 22-i Blanco és Fabretti ítélet, C-344/13 és C-367/13, EU:C:2014:2311, 38. pont; 2016. január 28-i Laezza ítélet, C-375/14, EU:C:2016:60, 26. pont).
- 67 Az ilyen igazolás feltétele ugyanis a társadalom alapvető érdekét veszélyeztető, valóságos és kellően komoly veszély fennállása (2010. január 21-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-546/07, EU:C:2010:25, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 Amint az a horvát kormány által előterjesztett írásbeli és szóbeli észrevételekből kitűnik, a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvényt olyan, nagyszámú horvát állampolgár védelmének céljából fogadták el, akik olyan hitelezőkkel kötöttek hitelszerződéseket, amelyek tevékenységüket anélkül gyakorolják, hogy azt a horvát központi bank megfelelő módon engedélyezte volna. E tekintetben a horvát kormány rámutatott, hogy a 2000 és 2010 közötti években mintegy 3000 hitelszerződést kötöttek engedély nélküli hitelezők, hozzávetőleg 360 millió euró értékben. Állítása szerint e szabályozást végső megoldásként fogadták el, azt követően, hogy több, ezt megelőzően elfogadott jogalkotási aktus eredménytelenül kísérelte meg e szerződések joghatásainak orvoslását, ami igazolja annak visszaható hatályú alkalmazását. Az említett szabályozás célja tehát a közrendnek, valamint a pénzügyi szektor jóhírnevének és megfelelő működésének fenntartása, a gyengébb szerződő fél védelme és különösen a fogyasztók jogainak a védelme.
- 69 Az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás által követett célok fényében fel kell hívni a figyelmet arra, hogy noha a horvát kormány a közrend fogalmára hivatkozik, nem ad elő egyetlen meggyőző elemet sem, amely e fogalom alá tartozhatna, amely fogalom feltétele, amint arra a jelen ítélet 67. pontja már emlékeztetett, a társadalom alapvető érdekét veszélyeztető, valóságos és kellően komoly veszély fennállása, mivel gazdasági jellegű megfontolások semmi esetre sem igazolhatják valamely alapvető szabadságtól való eltérést az EUMSZ 52. cikk alapján (lásd analógia útján: 2010. január 21-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-546/07, EU:C:2010:25, 51. pont).

- 70 Ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó semmisségi rendszerben foglalt korlátozások milyen mértékben igazolhatók a jelen ítélet 64. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett, közérdeken alapuló kényszerítő okokkal a 2015. szeptember 30-án kezdődő időszakra.
- 71 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Horvát Köztársaság által hivatkozott, közérdeken alapuló kényszerítő okok sorában szerepelnek a Bíróság ítélkezési gyakorlata által már elismert okok, nevezetesen a szolgáltatás címzettjének védelmét célzó szakmai szabályok (1991. július 25-i *Collectieve Antennevoorziening Gouda* ítélet, C-288/89, EU:C:1991:323, 14. pont), a pénzügyi ágazat jóhírneve (1995. május 10-i *Alpine Investments* ítélet, C-384/93, EU:C:1995:126, 44. pont), valamint a fogyasztóvédelem (2013. július 18-i *Citroën Belux* ítélet, C-265/12, EU:C:2013:498, 38. pont).
- 72 Mindazonáltal arra is emlékeztetni kell, hogy a tagállamnak azokhoz az érvekhez, amelyekre a korlátozás igazolása érdekében hivatkozhat, a tagállam által hozott korlátozó intézkedés megfelelőségének és arányosságának vizsgálatát alátámasztó alkalmas bizonyítékokat vagy elemzést, valamint az érvelését alátámasztó konkrét bizonyítékokat is csatolnia kell. Így, ha a tagállam a tőke szabad mozgásának valamely korlátozó nemzeti intézkedésből származó akadály igazolására alkalmas célra kíván hivatkozni, akkor e tagállam feladata az e kérdést elbíráló bíróság számára minden olyan információt rendelkezésre bocsátani, amelyek alapján e bíróság megbizonyosodhat arról, hogy az említett intézkedés valóban megfelel az arányosság elvéből eredő követelményeknek (lásd analógia útján: 2018. március 6-i *SEGRO és Horváth* ítélet, C 52/16 és C 113/16, EU:C:2018:157, 85. pont).
- 73 Márpedig ilyen bizonyítékok hiányában meg kell állapítani, hogy a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény nyilvánvalóan meghaladja az általa követett cél eléréséhez szükséges mértéket, amennyiben egy visszaható hatályú, általános és automatikus szabály által előírja minden, engedély nélküli hitelezővel kötött hitelszerződés semmisségét, a teljes egészében teljesített szerződések kivételével.
- 74 Egyébiránt az Európai Bizottság nyomán rá kell mutatni, hogy egyéb, a szolgáltatásnyújtás szabadságát kevésbé veszélyeztető eszközöket is el lehetett volna fogadni a hitelszerződések jogszerűsége felülvizsgálatának lehetővé tétele és a gyengébb fél védelme érdekében, például olyan szabályokat, amelyek feljogosítják az illetékes hatóságokat, hogy bejelentés alapján vagy hivatalból beavatkozzanak tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat vagy a fogyasztói jogok megsértése esetén.
- 75 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely előírja többek között az adós és egy másik tagállamban székhellyel rendelkező, az első tagállam illetékes hatóságai által tevékenysége gyakorlása céljából kibocsátott engedély nélküli hitelező között az első tagállamban létrejött hitelszerződés vagy az azon alapuló egyéb jogi aktusok semmisségét akkor is, ha azokat az említett szabályozás hatálybalépését megelőzően kötötték.

A második kérdésről

- 76 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével és 25. cikkével ellentétes-e az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely az e rendelet hatálya alá tartozó, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban lehetővé teszi az adós számára, hogy az engedély nélküli hitelező ellen akár azon állam bíróságai előtt indítson keresetet, ahol a hitelező székhelye található, akár az adós saját lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróságok előtt, míg az említett hitelező által az adós ellen indított kereset elbírálására vonatkozó joghatóságot fenntartja azon állam bíróságainak, amelynek területén az adós lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy ez utóbbi fogyasztó vagy eladó/szolgáltató.

- 77 Előjáróban ki kell emelni, hogy az 1215/2012 rendelet a 2015. január 10-től kezdve benyújtott keresetekre alkalmazandó. Mivel az alapügy tárgyát képező keresetet 2015. április 23-án nyújtották be, és tárgyát, tekintettel az alapeljárás felei között fennálló jogviszonyra, valamint gyakorlásának alapjára és módjára, az e rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi ügy képezi, rendelkezései alkalmazandók a jelen ügyben.
- 78 Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 8. cikkének (1) és (2) bekezdése az adós számára biztosítja azt a jogot, hogy választhasson azon tagállam bíróságai, amelynek területén az engedély nélküli hitelező székhelye található és a lakóhelye szerinti bíróságok között, míg a hitelezőnek az adósa lakóhelye szerinti bírósághoz kell fordulnia.
- 79 A nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 1. cikkének (1) bekezdése értelmében azt alkalmazni kell minden, Horvátországban adós és engedély nélküli hitelező között létrejött szerződésre, anélkül hogy figyelembe kellene venni az adós minőségét, azaz hogy fogyasztóról vagy eladóról/szolgáltatóról van szó.
- 80 Amennyiben az említett törvény 8. cikkének (1) és (2) bekezdését az eladók/szolgáltatók közötti jogvitákra is alkalmazni kell, meg kell állapítani, hogy az eltér az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében előírt általános joghatósági szabálytól, vagyis az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságától, amennyiben valamennyi adósra kiterjeszti az e rendelet 18. cikkének (1) bekezdésében kizárólag a fogyasztók javára meghatározott, fokozottabban védő joghatósági szabályok hatályát.
- 81 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy az 1215/2012 rendelet rendszerében azon tagállam bíróságainak joghatósága, amelynek területén az alperes lakóhelye található, a főszabályt képezi. Az e rendelkezésben pontosan felsorolt azon esetek, amelyekben az alperest valamely másik tagállam joghatósága előtt lehet perelni, csak a főszabály alóli kivételeket jelentik (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 27. pont). Következésképpen az, hogy valamely tagállam nemzeti jogszabályaiban az ezen általános elvtől eltérő és e rendelet valamely más rendelkezésében nem előírt joghatósági szabályokat ír elő, ellentétes az említett rendelet által létrehozott rendszerrel és különösen annak 4. cikkével.
- 82 Ami az 1215/2012 rendelet 25. cikkét illeti, az bizonyos feltételek mellett elismeri a felek között valamely jogviszonyból létrejött vagy létrejövő jogvitáinak elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása céljából létrejött, joghatóságot kikötő megállapodásokat E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az 1215/2012 rendelet 17–19. cikkéből következően a fogyasztóval kötött szerződésekre vonatkozó jogvita elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságot főszabály szerint ugyanezen rendelkezések határozzák meg, és e rendelet 25. cikkének (4) bekezdésével összhangban, joghatóságot kikötő megállapodás e szerződés tekintetében kizárólag akkor köthető, ha nem ellentétes ugyanezen rendelet 19. cikkével.
- 83 Márpedig a nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződések semmisségéről szóló törvény 8. cikkének szövegéből az látszik kitűnni, aminek vizsgálata mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az általa bevezetett joghatósági szabályokat annak ellenére alkalmazni kell, hogy a felek szabadon kötöttek az 1215/2012 rendelet 25. cikke által előírt követelményeknek megfelelő joghatóságot kikötő megállapodást.
- 84 E megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével és 25. cikkével ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely az e rendelet hatálya alá tartozó, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban lehetővé teszi az adós számára, hogy az e tagállam illetékes hatóságai által e tevékenységnek a tagállam területén való gyakorlása céljából kibocsátott engedély nélküli hitelező ellen akár azon állam bíróságai előtt indítson keresetet, ahol a hitelező székhelye található, akár az adós saját lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróságok előtt, míg az említett

hitelező által az adós ellen indított kereset elbírálására vonatkozó joghatóságot fenntartja azon állam bíróságainak, amelynek területén az adós lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy ez utóbbi fogyasztó vagy eladó/szolgáltató.

A harmadik kérdésről

- 85 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy minősülhet e rendelkezés értelmében „fogyasztónak” az az adós, aki a lakóhelyeül szolgáló ingatlanán főként turisztaszállás-adói szolgáltatás nyújtása céljából végzendő felújítása munkák céljából kötött hitelszerződést.
- 86 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az 1215/2012 rendeletben használt – és különösen az e rendelet 17. cikkének (1) bekezdésében szereplő – fogalmakat egymástól függetlenül, elsősorban a hivatkozott rendelet szerkezetének és céljainak megfelelően kell értelmezni annak érdekében, hogy ezáltal e rendelet egységes alkalmazása valamennyi tagállamban biztosítva legyen (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 28. pont).
- 87 A „fogyasztónak” az 1215/2012 rendelet 17. és 18. cikke szerinti fogalmát megszorítóan kell értelmezni, és – a szerződés céljára és természetére tekintettel – a különleges szerződéssel érintett személy helyzetére, nem pedig az érintett személy szubjektív körülményeire kell hivatkozni, mivel ugyanazt a személyt bizonyos ügyletekkel kapcsolatban fogyasztónak, míg másokkal összefüggésben már gazdasági szereplőnek lehet tekinteni (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 88 Következésképpen a kizárólag az egyén magánfogyasztásával kapcsolatos szükségleteinek kielégítését célzó, szakmai tevékenységtől vagy ilyen céltól függetlenül kötött szerződés tartozik azon különleges rendelkezések hatálya alá, amelyeket az említett rendelet a fogyasztó – mint gyengébbnek tartott fél – védelmére ír elő, ezzel szemben ez a védelem a szakmai tevékenység célját szolgáló szerződés esetén indokolatlan (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 89 E különös védelem nem indokolt olyan szerződések esetén sem, amelyek célja egy, akár jövőbeli szakmai tevékenység, tekintettel arra, hogy valamely tevékenység jövőbeli jellege semmit nem von le annak szakmai természetéből (1997. július 3-i Benincasa ítélet, C-269/95, EU:C:1997:337, 17. pont).
- 90 Ebből az következik, hogy az 1215/2012 rendelet 17–19. cikkében foglalt különös joghatósági szabályok főszabály szerint csak abban az esetben alkalmazhatók, ha a felek között kötött szerződés célja az érintett áru vagy szolgáltatás szakmai vagy kereskedelmi tevékenységtől független felhasználása (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 91 Ami konkrétabban az olyan személyt illeti, aki kettős céllal köt szerződést olyan felhasználásra, amelynek egyik része szakmai tevékenységére, másik része pedig magáncélokra irányul, a Bíróság megállapította, hogy ez a személy csak abban az esetben hivatkozhat az említett rendelkezésekre, ha az említett szerződésnek az érdekelt fél szakmai tevékenységével való kapcsolata olyan csekély, hogy az mellékesnek tekinthető, és így összességében véve elhanyagolható szerepet játszik abban az ügyletben, amely miatt a szerződés megkötésre került (2018. január 25-i Schrems ítélet, C-498/16, EU:C:2018:37, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 92 A kérdést előterjesztő bíróságnak ezen elvek fényében kell meghatároznia, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben A. Milivojević minősülhet-e az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „fogyasztónak”. Ennek érdekében a nemzeti bíróságnak nemcsak a szerződés tartalmára, természetére és céljára kell figyelemmel lennie, hanem a szerződés megkötését kísérő objektív körülményekre is (2005. január 20-i Gruber ítélet, C-464/01, EU:C:2005:32, 47. pont).
- 93 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság figyelembe veheti azt, hogy A. Milivojević kijelentése szerint a szóban forgó hitelszerződést háza felújítása céljából vette fel, ahol többek között bérbeadásra szánt apartmanokat szándékozott kialakítani, nem kizárva ugyanakkor azt, hogy a felvett összeg egy részét magáncélra használták fel. A jelen ítélet 91. pontjából következően ehhez hasonló körülmények között A. Milivojević kizárólag akkor tekinthető úgy, mint aki fogyasztói minőségben kötötte meg a szóban forgó szerződést, ha a szerződés és a turistaszállás-adói szolgáltatások nyújtásából álló szakmai tevékenység közötti kapcsolat olyannyira mellékes és elhanyagolható, hogy nyilvánvalóan kitűnik, hogy e szerződést alapvetően magáncélból kötötték.
- 94 E megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy nem minősülhet e rendelkezés értelmében „fogyasztónak” az az adós, aki a lakóhelyeül szolgáló ingatlanán főként turistaszállás-adói szolgáltatás nyújtása céljából végzendő felújítási munkák céljából kötött hitelszerződést, kivéve ha azon művelet körülményeinek összessége fényében, amely céljából a szerződés létrejött, e szerződésnek e szakmai tevékenységgel való kapcsolata olyan csekély, hogy nyilvánvalóan kitűnik, hogy az említett szerződés alapvetően magáncélokra irányul, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A negyedik kérdésről

- 95 A kérdést előterjesztő bíróság negyedik kérdésével lényegében arra keres választ, hogy az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében „ingatlanon fennálló dologi joggal” kapcsolatos keresetnek minősül a hitelszerződés és az e szerződésből eredő követelés biztosítékaul szolgáló jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmisségének megállapítása, valamint az ingatlant terhelő jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránti kereset.
- 96 Az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontja első bekezdésének a szövegéből az következik, hogy az ingatlan fekvésének helye szerinti tagállam bíróságai kizárólagos joghatósággal rendelkeznek azokra az eljárásokra, amelyeknek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog, a felek lakóhelyére tekintet nélkül.
- 97 Amint az a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, az „ingatlanon fennálló dologi jogra vonatkozó” fogalom jelentését az uniós jogban önálló jelleggel kell meghatározni, biztosítva alkalmazásának egységességét valamennyi tagállamban (lásd ebben az értelemben: 2014. április 3-i Weber ítélet, C-438/12, EU:C:2014:212, 40. pont; 2015. december 17-i Komu és társai ítélet, C-605/14, EU:C:2015:833, 23. pont).
- 98 A Bíróság kimondta továbbá, hogy az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontja első bekezdésének rendelkezései nem értelmezhetők a céljukhoz képest kiterjesztő módon. E rendelkezések ugyanis a feleket a fórum megválasztásának az egyébként őket megillető lehetőségétől fosztják meg, és ezért e feleknek egyes esetekben olyan bíróság előtt kell perelniük, amely egyiküknek sem lakóhely szerinti bírósága (lásd ebben az értelemben: 2016. november 16-i Schmidt ítélet, C-417/15, EU:C:2016:881, 28. pont).
- 99 A Bíróság pontosította továbbá, hogy azon szerződő állam bíróságainak kizárólagos joghatósága, ahol az ingatlan található, nem terjed ki valamennyi olyan keresetre, amelyek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog, hanem ezek közül csak azokra, amelyek az említett rendelet hatálya alá tartoznak, és egyrészt valamely ingatlan területének, állagának, tulajdonának, birtokának, vagy az ingatlanon más dologi jog

fennállásának megállapítására, másrészt arra irányulnak, hogy biztosítsák az e jogok jogosultjait jogcímük alapján megillető előjogok védelmét (2016. november 16-i Schmidt ítélet, C-417/15, EU:C:2016:881, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 100 Arra is emlékeztetni kell, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a dologi és a kötelmi jog közötti különbség alapja, hogy az előbbi, amely egy birtokba vehető dolgot terhel, mindenkivel szemben kifejtí joghatását, míg a másodikra csak a kötelezettel szemben lehet hivatkozni (2016. november 16-i Schmidt ítélet, C-417/15, EU:C:2016:881, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 101 A jelen ügyben a szóban forgó szerződés és a jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmissé nyilvánítására irányuló kérelmekkel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy azok olyan kötelmi jogon alapulnak, amelyre kizárólag az alperessel szemben lehet hivatkozni. Következésképpen e kérelmek nem tartoznak az 1215/2012 rendelet 24. cikkének (1) pontjában foglalt kizárólagos joghatósági szabály hatálya alá.
- 102 Ezzel szemben, ami a jelzálogjog bejegyzésének ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránti kérelmet illeti, meg kell jegyezni, hogy a jelzálogjog, miután azt a vonatkozó nemzeti szabályozás által előírt formai és érdemi szabályoknak megfelelően létrehozták, dologi jognak minősül, amely *erga omnes* fejti ki joghatásait.
- 103 Az ilyen kérelem, amely a dologi jogból származó előjogok védelmére irányul, az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdése értelmében az ingatlan fekvésének helye szerinti tagállam bíróságának kizárólagos joghatósága alá tartozik (2016. november 16-i Schmidt ítélet, C 417/15, EU:C:2016:881, 41. pont).
- 104 E tekintetben hozzá kell tenni, hogy az ingatlan fekvése szerinti tagállam bíróságainak ezen, a jelzálogjog bejegyzése ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránti kérelem elbírálására vonatkozó kizárólagos joghatósága fényében e bíróság rendelkezik továbbá az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 4. pontján alapuló nem kizárólagos joghatósággal a hitelszerződés, valamint az ezen jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmissé nyilvánítása iránti kérelmek elbírálása tárgyában, amennyiben e kérelmek ugyanazon alperes ellen irányulnak, és azokat, amint azt a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, egyesíteni lehet.
- 105 E megfontolásokra tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdését akként kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében „ingatlanon fennálló dologi joggal” kapcsolatos keresetnek minősül egy ingatlant terhelő jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránti kereset, de nem tartozik e fogalom alá egy hitelszerződés és az e szerződésből eredő követelés biztosítékaul szolgáló jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmisségének megállapítása iránti kereset.

A költségekről

- 106 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely előírja többek között az adós és egy másik tagállamban székhellyel rendelkező, az első tagállam illetékes hatóságai által tevékenysége**

gyakorlása céljából kibocsátott engedély nélküli hitelező között az első tagállamban létrejött hitelszerződés vagy az azon alapuló egyéb jogi aktusok semmisségét akkor is, ha azokat az említett szabályozás hatálybalépését megelőzően kötötték.

- 2) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével és 25. cikkével ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tagállami szabályozás, amely az e rendelet hatálya alá tartozó, nemzetközi jellemzőkkel rendelkező hitelszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban lehetővé teszi az adós számára, hogy az e tagállam illetékes hatóságai által e tevékenységnek a tagállam területén való gyakorlása céljából kibocsátott engedély nélküli hitelező ellen akár azon állam bíróságai előtt indítson keresetet, ahol a hitelező székhelye található, akár az adós saját lakóhelye, illetve székhelye szerinti bíróságok előtt, míg az említett hitelező által az adós ellen indított kereset elbírálására vonatkozó joghatóságot fenntartja azon állam bíróságainak, amelynek területén az adós lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy ez utóbbi fogyasztó vagy eladó/szolgáltató.
- 3) Az 1215/2012 rendelet 17. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy nem minősülhet e rendelkezés értelmében „fogyasztónak” az az adós, aki a lakóhelyénél szolgáló ingatlanán főként turistaszállás-adói szolgáltatás nyújtása céljából végzendő felújítási munkák céljából kötött hitelszerződést, kivéve ha azon művelet körülményeinek összessége fényében, amely céljából a szerződés létrejött, e szerződésnek e szakmai tevékenységgel való kapcsolata olyan csekély, hogy nyilvánvalóan kitűnik, hogy az említett szerződés alapvetően magáncélokra irányul, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 4) Az 1215/2012 rendelet 24. cikke 1. pontjának első bekezdését akként kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében „ingatlanon fennálló dologi joggal” kapcsolatos keresetnek minősül egy ingatlant terhelő jelzálogjognak az ingatlan-nyilvántartásból való törlése iránti kereset, de nem tartozik e fogalom alá egy hitelszerződés és az e szerződésből eredő követelés biztosítékaul szolgáló jelzálogjog alapítására vonatkozó közjegyzői okirat semmisségének megállapítása iránti kereset.

Aláírások